

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē yuddhakāṇḍē
॥ catuḥsaptatitamaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by
Sunder Kidāmbi
with the blessings of
śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan
His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ catuḥsaptatitamaḥ sargaḥ ॥

jāmbavadādēśēna hanumatā himālayāddivyaauśadhīnāṃ
parvatasyānayanam tāsāṃ gandhēna śrīrāmalakṣmaṇayōḥ
samēśāṃ vānarāṇāṃ ca svāsthyalābhaḥ

tayōstadāsāditayō raṇāgrē
mumōha sainyam hariyūthapānām |
sugrīvanīlāṅgadajāmbavantō
na cāpi kiñcit pratipēdirē tē || 6.74.1 ||

tatō viṣaṇṇam samavēkṣya sarvaṃ
vibhīṣaṇō buddhimatāṃ variṣṭhaḥ |
uvāca śākhāmṛgarājavīrā -
nāśvāsayannapratimairvacōbhiḥ || 6.74.2 ||

mā bhaiṣṭa nāstyatra viṣādakālō
yadāryaputrau hyavaśau viṣaṇṇau |
svayambhuvō vākyamathōdvahantau
yatsāditāvindrajitāstrajālaiḥ || 6.74.3 ||

tasmai tu dattaṃ paramāstramētāt
svayambhuvā brāhmamamōghavīryam |

tanmānayaṅtau yudhi rājaputrau
nipātitaḥ kō'tra viśādakālaḥ || 6.74.4 ||

brāhmamastraṃ tatō dhīmān
mānayaṅtvā tu mārutiḥ |
vibhīṣaṅavacaḥ śrutvā
hanūmānidamabravīt || 6.74.5 ||

asminnastrahatē sainyē
vānarāṅgāṃ tarasvinām |
yō yō dhārayatē prāṅgāṃ -
staṃ tamāśvāsayaḥ || 6.74.6 ||

tāvubhau yugapad vīrau
hanūmadrākṣasōttamau |
ulkāhastau tadā rātrau
raṅgāśīrṣē vicēratuḥ || 6.74.7 ||

bhinnalāṅgūlahastōru -
pādāṅguliśīrōdharaiḥ |
sravadbhiḥ kṣatajaṃ gātraiḥ
prasravadbhiḥ samantataḥ || 6.74.8 ||

patitaiḥ parvatākārai -
rvānarairabhisaṅvṛtām |
śastraiśca patitairdīptai -
rdadṛśātē vasundharām || 6.74.9 ||

sugrīvamaṅgadaṃ nīlaṃ
śarabhaṃ gandhamādanam |

jāmbavantam suṣēṇam ca
vēgadarśinamēva ca || 6.74.10 ||

maindam nalam jyōtirmukham
dvividaṃ cāpi vānaram |
vibhīṣaṇō hanūmāṃśca
dadṛśātē hatān raṇē || 6.74.11 ||

saptaṣaṣṭirhatāḥ kōṭyō
vānarāṇām tarasvinām |
ahnah pañcamaśēṣēṇa
vallabhēna svayambhuvah || 6.74.12 ||

sāgaraughanibham bhīmam
dṛṣṭvā bāṇārditam balam |
mārgatē jāmbavantam ca
hanūmān savibhīṣaṇah || 6.74.13 ||

svabhāvajarayā yuktaṃ
vṛddham śaraśataiścitam |
prajāpatisutaṃ vīraṃ
sāmyantamiva pāvakam || 6.74.14 ||

dṛṣṭvā samabhisaṅkramya
paulastyō vākyamabravīt |
kaccidārya śaraistīkṣṇai -
rna prāṇā dhvaṃsitāstava || 6.74.15 ||

vibhīṣaṇavacaḥ śrutvā
jāmbavānṛkṣapuṅgavaḥ |

kṛcchrādabhyudgiran vākya -
 midamaṃ vacanamabravīt || 6.74.16 ||

nairṛtēndra mahāvīrya
 svarēṇa tvābhilakṣayē |
 viddhagātraḥ śitairbāṇai -
 rna tvāṃ paśyāmi cakṣuṣā || 6.74.17 ||

añjanā suprajā yēna
 mātariśvā ca suvrata |
 hanūmān vānaraśrēṣṭhaḥ
 prāṇān dhārayatē kvacit || 6.74.18 ||

śrutvā jāmbavatō vākya -
 movācēdaṃ vibhīṣaṇaḥ |
 āryaputrāvatikramya
 kasmāt pṛcchasi mārutim || 6.74.19 ||

naiva rājani sugrīvē
 nāṅgadē nāpi rāghavē |
 ārya sandarśitaḥ snēhō
 yathā vāyusutē paraḥ || 6.74.20 ||

vibhīṣaṇavacaḥ śrutvā
 jāmbavān vākyamabravīt |
 śṛṇu nairṛtaśārdūla
 yasmāt pṛcchāmi mārutim || 6.74.21 ||

asmiñjīvati vīrē tu
 hatamapyahataṃ balam |

hanūmatyujjhitaprāṇē

jīvantō'pi mṛtā vayam || 6.74.22 ||

dharatē mārutistāta

mārutapratimō yadi |

vaiśvānarasamō vīryē

jīvitāśā tatō bhavēt || 6.74.23 ||

tatō vṛddhamupāgamyā

vinayēnābhyavādayat |

gṛhya jāmbavataḥ pādau

hanūmān mārutātmajaḥ || 6.74.24 ||

śrutvā hanūmatō vākyaṃ

tadā vivyathitēndriyaḥ |

punarjātamivātmānaṃ

manyatē smarkṣapuṅgavaḥ || 6.74.25 ||

tatō'bravīnmahātējā

hanūmantaṃ sa jāmbavān |

āgaccha hariśārdūla

vānarāṃstrātumarhasi || 6.74.26 ||

nānyō vikramaparyāpta -

stvamēśāṃ paramaḥ sakhā |

tvatparākramakālō'yaṃ

nānyaṃ paśyāmi kañcana || 6.74.27 ||

ṛkṣavānaravīrāṇā -

manīkāni praharṣaya |

viśalyau kuru cāpyētau
sāditau rāmalakṣmaṇau || 6.74.28 ||

gatvā paramamadhvāna -
muparyupari sāgaram |
himavantam nagaśrēṣṭham
hanūman gantumarhasi || 6.74.29 ||

tataḥ kāñcanamatyucca -
mṛṣabham parvatōttamam |
kailāsaśikharam cātra
drakṣyasyariniśūdana || 6.74.30 ||

tayōḥ śikharayōrmadhyē
pradīptamatulaprabham |
sarvauśadhiyutam vīra
drakṣyasyōśadhiparvatam || 6.74.31 ||

tasya vānaraśārdūla
catasrō mūrdhni sambhavāḥ |
drakṣyasyōśadhayō dīptā
dīpayantīrdiśō daśa || 6.74.32 ||

mṛtasañjīvanīm caiva
viśalyakaraṇīmapi |
suvarṇakaraṇīm caiva
sandhānīm ca mahauśadhīm || 6.74.33 ||

tāḥ sarvā hanuman grhya
kṣipramāgantumarhasi |

āśvāsaya harīn prāṇai -
ryōjya gandhavahātmaja || 6.74.34 ||

śrutvā jāmbavatō vākyaṃ
hanūmān mārutātmajaḥ |
āpūryata balōddharṣai -
rvāyuvēgairivārṇavaḥ || 6.74.35 ||

sa parvatataṭāgrasthaḥ
pīḍayan parvatōttamaḥ |
hanūmān drśyatē vīrō
dvitīya iva parvataḥ || 6.74.36 ||

haripādavinirbhagnō
niṣasāda sa parvataḥ |
na śasāka tadātmānaṃ
vōḍhuṃ bhṛśanipīḍitaḥ || 6.74.37 ||

tasya pēturnagā bhūmau
harivēgācca jajvaluḥ |
śṛṅgāṇi ca vyaśīryanta
pīḍitasya hanūmatā || 6.74.38 ||

tasmin sampīḍyamānē tu
bhagnadrumaśilātalē |
na śēkurvānarāḥ sthātuṃ
ghūrṇamānē nagōttamē || 6.74.39 ||

sā ghūrṇitamahādvārā
prabhagnagrḥagōpurā |

laṅkā trāsākulā rātrau
pranṛttēvābhavat tadā || 6.74.40 ||

pr̥thivīdharasaṅkāśō
nipīḍya pr̥thivīdharam |
pr̥thivīṃ kṣōbhayāmāsa
sārṇavāṃ mārutātmajaḥ || 6.74.41 ||

ārurōha tadā tasmā -
ddharirmalayaparvatam |
mērumandarasaṅkāśam
nānāprasravaṇākulam || 6.74.42 ||

nānādrumalatākīrṇam
vikāsikamalōtpalam |
sēvitam dēvagandharvaiḥ
ṣaṣṭiyōjanamucchritam || 6.74.43 ||

vidyādhairmunigaṇai -
rapsarōbhirniṣēvitam |
nānāmṛgagaṇākīrṇam
bahukandaraśōbhitam || 6.74.44 ||

sarvānākulayaṃstatra
yakṣagandharvakinnarān |
hanūmān mēghasaṅkāśō
vavṛdhē mārutātmajaḥ || 6.74.45 ||

padbhyāṃ tu śailamāpīḍya
vaḍavāmukhavanmukham |

vivr̥tyōgraṃ nanādōccai -
strāsayan rajanīcarān || 6.74.46 ||

tasya nānadyamānasya
śrutvā ninadamuttamam |
laṅkāsthā rākṣasavyāghrā
na śēkuḥ spandituṃ kvacit || 6.74.47 ||

namaskṛtvā samudrāya
mārutirbhīmavikramaḥ |
rāghavārthē paraṃ karma
samīhata parantapaḥ || 6.74.48 ||

sa pucchamudyamya bhujāṅgakalpaṃ
vinamya pṛṣṭhaṃ śravaṇē nikucya |
vivr̥tya vaktraṃ vaḍavāmukhābha -
māpupluvē vyōmni sa caṇḍavēgaḥ || 6.74.49 ||

sa vṛkṣakhaṇḍāmstarasā jahāra
śailāñśilāḥ prākṛtavānarāṃśca |
bāhūruvēgōdgatasampraṇunnā -
stē kṣīṇavēgāḥ salilē nipētuḥ || 6.74.50 ||

sa tau prasāryōragabhōgakalpau
bhujau bhujāṅgārinikāśavīryaḥ |
jagāma śailaṃ nagarājamagryaṃ
diśaḥ prakarṣanniva vāyusūnuḥ || 6.74.51 ||

sa sāgaraṃ ghūrṇitavīcimālaṃ
tadambhasā bhrāmitasarvasattvam |

samīkṣamāṇaḥ sahasā jagāma

cakraṃ yathā viṣṇukarāgramuktam || 6.74.52 ||

sa parvatān pakṣigaṇān sarāṃsi

nadīstaṭākāni purōttamāni |

sphītāñjanāṃstānapi sampravīkṣya

jagāma vēgāt pitṛtulyavēgaḥ || 6.74.53 ||

ādityapathamāśritya

jagāma sa gataśramaḥ |

hanūmāṃstvaritō vīraḥ

pitustulyaparākramaḥ || 6.74.54 ||

javēna mahatā yuktō

mārutirvātaramhasā |

jagāma hariśārdūlō

dīśaḥ śabdēna nādayan || 6.74.55 ||

smarañjāmbavatō vākyam

mārutirbhīmavikramaḥ |

dadarśa sahasā cāpi

himavantam mahākapiḥ || 6.74.56 ||

nānāprasravaṇōpētam

bahukandaranirjharam |

śvētābhracayasaṅkāśaiḥ

śikharaiścārudarśanaiḥ |

śōbhitaṃ vividhairvṛkṣai -

ragamat parvatōttamam || 6.74.57 ||

sa taṃ samāsādyā mahānagēndra -
 matipravṛddhōttamahēmaśṛṅgam |
 dadarśa puṇyāni mahāśramāṇi
 surarṣisaṅghōttamasēvitāni || 6.74.58 ||

sa brahmakōśaṃ rajatālayaṃ ca
 śakrālayaṃ rudraśarapramōkṣam |
 hayānanaṃ brahmaśiraśca dīptaṃ
 dadarśa vaivasvatakiṅkarāṃśca || 6.74.59 ||

vahnyālayaṃ vaiśravaṇālayaṃ ca
 sūryaprabhaṃ sūryanibandhanaṃ ca |
 brahmālayaṃ śaṅkarakārmukaṃ ca
 dadarśa nābhiṃ ca vasundharāyāḥ || 6.74.60 ||

kailāsamagryaṃ himavacchilāṃ ca
 taṃ vai vṛṣaṃ kāñcanaśailamagryam |
 pradīptasarvauṣadhisampradīptaṃ
 dadarśa sarvauṣadhiparvatēndram || 6.74.61 ||

sa taṃ samīkṣyānalarāśidīptaṃ
 visismiyē vāsavadūtasūnuḥ |
 āplutya taṃ cauṣadhiparvatēndraṃ
 tatrauṣadhīnāṃ vicayaṃ cakāra || 6.74.62 ||

sa yōjanasahasrāṇi
 samatītya mahākapiḥ |
 divyauṣadhidharaṃ śailaṃ
 vyacaranmārutātmajaḥ || 6.74.63 ||

mahaṣadhyastataḥ sarvā -
 stasmin parvatasattamē |
 vijñāyārthinamāyāntaṃ
 tatō jagmuradarśanam || 6.74.64 ||

sa tā mahātmā hanumānapaśyaṃ -
 ścukōpa rōṣācca bhṛśaṃ nanāda |
 amṛṣyamāṇō'gnisamānacakṣu -
 rmahīdharēndraṃ tamuvāca vākyam || 6.74.65 ||

kimētadēvaṃ suviniścitaṃ tē
 yad rāghavē nāsi kṛtānukampaḥ |
 paśyādya madbāhubalābhibhūtō
 vikīrṇamātmānamathō nagēndra || 6.74.66 ||

sa tasya śṛṅgaṃ sanagaṃ sanāgaṃ
 sakāñcanaṃ dhātusahasrajuṣṭam |
 vikīrṇakūṭaṃ jvalitāgrasānuṃ
 pragṛhya vēgāt sahasōnmamātha || 6.74.67 ||

sa taṃ samutpāṭya khamutpapāta
 vitrāsya lōkān sasurāsūrēndrān |
 samstūyamānaḥ khacarairanēkai -
 rjagāma vēgād garuḍōgravēgaḥ || 6.74.68 ||

sa bhāskarādhvānamanuprapanna -
 staṃ bhāskarābhaṃ śikharaṃ pragṛhya |
 babhau tadā bhāskarasannikāśō
 ravēḥ samīpē pratibhāskarābhaḥ || 6.74.69 ||

sa tēna śailēna bhṛśaṃ rarāja
 śailōpamō gandhavahātma^jastu |
 sahasradhārēṇa sapāvakēna
 cakrēṇa khē viṣṇurivārpitēna || 6.74.70 ||

taṃ vānarāḥ prēkṣya tadā vinēduḥ
 sa tānapi prēkṣya mudā nanāda |
 tēśāṃ samutkr̥ṣṭaravaṃ niśamya
 laṅkālayā bhīmataraṃ vinēduḥ || 6.74.71 ||

tatō mahātmā nipapāta tasmin
 śailōttamē vānarasainyamadhyē |
 haryuttamēbhyaḥ śirasābhivādyā
 vibhīṣaṇaṃ tatra ca sasvajē saḥ || 6.74.72 ||

tāvapyubhau mānuṣarājaputrau
 taṃ gandhamāghrāya mahauṣadhīnām |
 babhūvatustatra tadā viśalyā -
 vuttasthuranyē ca haripravīrāḥ || 6.74.73 ||

sarvē viśalyā virujāḥ kṣaṇēna
 haripravīrāśca hatāśca yē syuḥ |
 gandhēna tāsāṃ pravarauṣadhīnām
 suptā niśāntēṣviva samprabuddhāḥ || 6.74.74 ||

yadāprabhṛti laṅkāyāṃ
 yudhyantē harirākṣasāḥ |
 tadāprabhṛti mānārtha -
 mājñayā rāvaṇasya ca || 6.74.75 ||

*yē hanyantē raṇē tatra
rākṣasāḥ kapikuñjaraiḥ |
hatā hatāstu kṣipyantē
sarva ēva tu sāgarē || 6.74.76 ||*

*tatō harirgandhavahātma_jastu
tamōṣadhīśailamudagravēgaḥ |
nināya vēgāddhimavantamēva
punaśca rāmēṇa samājagāma || 6.74.77 ||*

*|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyaē
yuddhakāṇḍē catuḥsaptatitamaḥ sargaḥ ||*